ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਲਛਮੀ ਨਰਾਇਣ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 30621 ਆਫ 2011)

ਸਤੰਬਰ 26, 2018

[ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਕੁਰੀਅਨ ਜੋਸਫ਼, ਆਰ.ਐਫ. ਨਰੀਮਨ,

ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਅਤੇ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟਸ.16(4-ਏ), 16(4-ਬੀ), 335, 341 ਅਤੇ 342 - ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ - ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ - ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ - ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ - ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ - ਹੋਲਡ: ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੱਤ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਪਛੜੇਪਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ - ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ - ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ (SCs) ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ (STs) ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ - ਆਯੋਜਿਤ: ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ SCs ਅਤੇ STs 'ਤੇ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਯੂ/ਕਲਾ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ। 341 ਜਾਂ 342 - ਉਪਰੋਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਉਪ-ਸਮੂਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੈ - ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਉਪ-ਸਮੂਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਨ, ਜੋ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਛੂਤ-

ਛਾਤ ਜਾਂ ਪਛੜੇਪਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ ਹਨ। , ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟਸ. 14 ਅਤੇ 16(1) - ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ - ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ - ਆਯੋਜਤ: ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਆਵਾਜ਼ਾਂ। 14 ਅਤੇ 16(1), ਕਿਉਂਕਿ ਉਸੇ ਜਮਾਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਸਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਜਮਾਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ - ਇਕਸਾਰ ਵਿਆਖਿਆ - ਆਯੋਜਿਤ: ਕਲਾ। 14 ਅਤੇ 16 ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਕਲਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। 14, 16, 341 ਅਤੇ 342.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ - ਦਾ ਉਦੇਸ਼ - ਆਯੋਜਤ: ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮਾਰਚ ਕਰ ਸਕਣ - ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਲਾਸ ਬੈਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕ੍ਰੀਮੀਲੇਅਰ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਮਨਭਾਉਂਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਵਰਗ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪਛੜ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਹੋਲਡ: 1.1 ਹਾਲਾਂਕਿ ਐੱਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਬਾਅਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਇਹ ਚਿੰਨਈਆ ਕੇਸ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੇਗੜੇ, ਜੇ. ਦਾ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਿਰਣਾ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਚਿਨੱਈਆ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸੂਚਿਤ

ਜਾਤੀਆਂ (ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਤਰਕਸੰਗਤ) ਐਕਟ, 2000, ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 341(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਹ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕੱਲੀ ਸੰਸਦ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ। ਇਹ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਸਹੀ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਚਿੰਨਈਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਕੇਸ ਲਈ ਚਿੰਨਈਆ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਹੀ ਅਨੁਪਾਤ ਧਾਰਾ 341 ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ (ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਤਰਕੀਕਰਨ) ਐਕਟ, 2000 ਵੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਿੰਨਈਆ ਕੇਸ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ, ਰਾਜ ਦੇ ਕਨੂੰਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪਰਾ 13] [694-F-G; 695-ਏ-ਬੀ, ਡੀ]

1.2 ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਰਗ ਦੇ ਪਛੜੇਪਣ ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਡੇਟਾ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਵਿੱਚ "ਸ਼੍ਰੇਣੀ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਨੇ, ਨਿਰਵਿਘਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਪਛੜੇਪਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਟ ਹੈ।

ਜੀਵਨ ਰੈਡੀ, ਜੇ., ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "[t] ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪਛੜੇਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ

ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ "ਪੱਛੜੇ" ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ"। [ਪਰਾ 14] [695-E-H]

1.3 ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਚਿਨੱਈਆ ਕੇਸ ਨੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਛੜੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਜਾਤਾਂ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਛੂਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਛੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪਛੜੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਕੇਸ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਪਛੜੇਪਣ ਬਾਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) ਕੇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਹੋਣ ਲਈ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16(1) ਵਿੱਚ ਵੱਜਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸੇ ਵਰਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਸਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਜਮਾਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮਾਰਚ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਵਰਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਹੀ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋਭੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਵਰਗ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਪਛੜ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 341 ਜਾਂ 342 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਉਪ-ਸਮੂਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਉਪ-ਸਮੂਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ, ਜੋ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਛੂਤ-ਛਾਤ ਜਾਂ ਪਛੜੇਪਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਉਪ-ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ

ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਉਪ-ਸਮੂਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15] [696-D-F; 698-ਏ-ਡੀ]

1.4 ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਆਰਟੀਕਲ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਕੱਢ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। -ਇਹਨਾਂ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮੂਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 16 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। - ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 16 ਦੀ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਜਦੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਾਂ ਜਾਂ ਉਪ-ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕ੍ਰੀਮੀਲੇਅਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਠਾਕੁਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਾਲਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਸੀ.ਜੇ. ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰਫ਼ ਪਛਾਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। [ਪਰਾ 16] [698-E-H; 699-ਏ]

1.5 ਜਦੋਂ ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਨੇ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਅਤੇ 16(4-ਬੀ) ਦੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਟੈਸਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਆਰਟੀਕਲ 341 ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 342 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਨੂੰ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਲ 2006 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨੌਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਆਈ.ਆਰ. ਕੋਲਹੋ ਕੇਸ. ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਡੇਟਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸਦੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਡੇਟਾ ਸਬੰਧਤ ਕਾਡਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 17] [699-ਬੀ-ਸੀ; 700-ਸੀ-ਡੀ]

1.6 ਭਾਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 16 (4-ਏ) ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 16 (4-ਏ) ਬਿੱਲ, 2012 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਪਛੜੇਪਣ 'ਤੇ ਮਾਪਦੰਡ ਅੰਕੜੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਦਲੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 46, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਧਾਰਾ 16(4) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 46 ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਆਸਾਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 16(4) ਵਿੱਚ "ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ" ਅਨੁਛੇਦ 46 ਵਿੱਚ "ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਜੀਨਸ ਹੈ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 46 ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਧਾਰਾ 16(4-A)। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤਬਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ

ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪਛੜੇ ਹੋਏ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਛੂਤ-ਛਾਤ ਜਾਂ ਪਛੜੇਪਣ ਦਾ ਦਾਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਇਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਛੜੇਪਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੋਸਟਾਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਹੈ ਜੋ ਆਰਟੀਕਲ 16(4-ਏ) ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤਰਕ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਫਿਰ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਅਤੇ 16(4-ਬੀ) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਈ ਸੀ। ਕਬੀਲੇ, ਉਸ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰੇ ਤਾਂ ਕਿ ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਕੇਸ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਰਥਾਤ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਦੇ ਪਛੜੇਪਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਅੰਕੜੇ ਹੋਣ। ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨਲ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ। "ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ" ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 19] [703-ਏ-ਸੀ, ਈ-ਐਚ; 704-ਏ-ਸੀ]

1.7 ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨਲ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐਮ.ਨਾਗਰਾਜ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਕੇਸ ਨੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਹੁਦਾ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਟੈਸਟ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਾਰ ਤਰੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀ.ਪੀ. ਜੀਵਨ ਰੈਡੀ, ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੇ. ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 16(4-ਏ) ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਪੋਸਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 16(4-A) ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20] [704-ਡੀ-ਜੀ]

1.8 ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਪੱਛੜੇਪਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ. [ਪਰਾ 21] [706-ਬੀ]

ਐੱਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (2006) 8 SCC 212 : [2006] 7 Suppl. SCR 336 ; ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ (ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ 1) (1992) ਸਪਲ. 3 SCC 217 : [1992] 2 Suppl. SCR 454 ; ਆਰ.ਕੇ. ਸੱਭਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1995) 2 SCC 745 : [1995] 2 SCR 35; ਈ.ਵੀ. ਚਿਨਈਆ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਸਟੇਟ (2005) 1 SCC 394 : [2004] 5 Suppl. SCR 972 ; ਕੇਸ਼ਵ ਮਿੱਲਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਬੇ ਨਾਰਥ [1965] 2 SCR 908; ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ 2) (2000) 1 SCC 168 : [1999] 5 Suppl. SCR 229; ਇੰਦਰਾ ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਨਰਾਇਣ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. (1975) ਸਪਲ. SCC 1 : [1976] 2 SCR 347; ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਠਾਕੁਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (2008) 6 SCC 1 : [2008] 4 SCR 1; ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. v. N.M. ਥਾਮਸ ਅਤੇ Ors. (1976) 2 SCC 310 : [1976] 1 SCR 906; ਆਈ.ਆਰ. LRs ਦੁਆਰਾ ਕੋਏਲਹੋ (ਮ੍ਰਿਤਕ) v. ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2007) 2 SCC 1 : [2007] 1 SCR 706; ਅਨਿਲ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੌੜ (2009) 9 SCC 454 : [2009] 14 SCR 335 (ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ); ਸੂਰਜ ਭਾਨ ਮੀਨਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. v. ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2011) 1 SCC 467 : [2010] 14 SCR 532 (ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ); ਯੂ.ਪੀ. ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2012) 7 SCC 1 : [2012] 4 SCR 118 (ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ); ਐਸ. ਪਨੀਰ ਸੇਲਵਮ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2015) 10 SCC 292 (ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ); ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ SC/ST ਕਰਮਚਾਰੀ ਭਲਾਈ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ Ors. (2015) 12 SCC 308 : [2015] 1 SCR 55 (ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ); ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦ ਗੌਤਮ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. & Ors. (2016) 11 SCC 113 : [2016] 1 SCR 727 (ਦੋ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ); ਬੀ.ਕੇ. ਪਵਿੱਤਰਾ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2017) 4 SCC 620 : [2017] 1 SCR 631 (ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ); ਜਨਰਲ ਕੈਟਾਗਰੀਜ਼ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (2012) 7 SCC 40 (ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ); ਰੋਹਤਾਸ ਭਾਂਕਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (2014) 8 SCC 872 : [2014] 8 SCR 871 (ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ) - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2006] 7 ਸਪਲ. SCR 336 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੈਰਾ 1

[1992] 2 ਸਪਲ. SCR 454 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੈਰਾ ੩

[1995] 2 ਐਸਸੀਆਰ 35 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੈਰਾ ੩

[2004] 5 ਸਪਲ. SCR 972 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੈਰਾ ੩

[1965] 2 ਐਸਸੀਆਰ 908 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੈਰਾ ੪

[1999] 5 ਸਪਲ. SCR 229 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੈਰਾ 8

[1976] 2 ਐਸਸੀਆਰ 347 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੈਰਾ 11

[2008] 4 SCR 1 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪੈਰਾ 12

[1976] 1 ਐਸਸੀਆਰ 906 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ
ਪੈਰਾ 15

[2007] 1 SCR 706 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ
ਪੈਰਾ 17

[2009] 14 SCR 335 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ
ਪੈਰਾ 17

[2010] 14 SCR 532 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ
ਪੈਰਾ 17

[2012] 4 ਐਸਸੀਆਰ 118 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ
ਪੈਰਾ 17

(2015) 10 SCC 292	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 17
[2015] 1 SCR 55	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 17
[2016] 1 SCR 727	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 17
[2017] 1 SCR 631	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 17
(2012) 7 SCC 40	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 17
[2014] 8 SCR 871	ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ	ਪੈਰਾ 17

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ : 2011 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 30621

2009 ਦੇ CWP ਨੰਬਰ 13218 ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 15.07.2011 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਨਾਲ

ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ... 2017 ਦੀ ਸੀਸੀ ਨੰ. 6821

ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਦੀਵਾਨੀ) ਨੰਬਰ 31735, 2011 ਦੀ 35000, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ: 4831, 2839, 5860, 5859, 2012 ਦੀ 30841, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਦੀਵਾਨੀ) ਨੰ: 1719, 1719, 7176 33163, 23344, 2014 ਦਾ 23339-23340, ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 21343, 25191, 31191, 33688, 2015 ਦਾ 19765-19767, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੀਵ 1840, ਸੀ 844, 19422-19423, 24681, 28446-28447, 28306, 30942, 31288 2017, ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ: 16469, 18925, ਅਤੇ 22985, 2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ: 2118, 1817, , 11822- 11825, 11837-11840 , 11842-11845, 11829-11832, 11847-11850, 11828 OF 2016, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4562-4564, 4880, 4878-4879, 4883, 4847, 4883, 4847, 2017 ਦਾ 01-704, ਕੰਟੈਂਪਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਦੀਵਾਨੀ) ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਦੀਵਾਨੀ) ਨੰਬਰ 4831 2012 ਵਿੱਚ 2016 ਦਾ ਨੰਬਰ 314, 2015 ਦੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 19765 ਵਿੱਚ 2017 ਦੀ ਕੰਟੈਂਪਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਦੀਵਾਨੀ) ਨੰਬਰ 11 @ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 2015 ਦੀ 19765-19767, 2015 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ: 19767 ਵਿੱਚ 2017 ਦੀ 13 ਦੀ ਮਾਨਹਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 2015 @ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 19765-19767 ਆਫ਼ 2015 ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ: 60-8) 2017 ਦਾ 609, ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ)... ਡਾਇਰੀ ਨੰ. 28776, 29066, 30189, 31145, 33481, 33488, 34271, 34520, 35324, 355673,35563,3563735 2017 ਦਾ 5, 42413, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ

ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ)। 2018 ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਨੰ. 619, 969, 971, 1042, 1046, 1584, 2677, 7243, 22349।

ਕੇ.ਕੇ.ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਏ.ਜੀ., ਪੁਰੁਸ਼ੇਂਦਰ ਕੌਰਵ, ਐਡ. ਜਨਰਲ, ਮਨਨ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਕੁ. ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਕੇ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਪੀ.ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, ਏ. ਮਾਰਿਅਰਪੁਥਮ, ਮਿਸ. ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਘ, ਸੰਜੇ ਆਰ.ਹੇਗੜੇ, ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੂਰੀ, ਨਿਧੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ, ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ, ਆਰ.ਐਲ. ਵਣਜਾਰਾਣੀ, ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ, ਸੌਮਿਆ ਚੱਕਰਵਰਤੀ, ਅਮਰੇਂਦਰ ਸ਼ਰਨ, ਦਿਨੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ, ਕੁ. ਕਿਰਨ ਸੂਰੀ, ਸ. ਵੀ. ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ, ਰਾਕੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ, ਅਤੁਲ ਯਸ਼ਵੰਤ ਚਿਤਲੇ, ਸ਼ੇਖਰ ਨਾਫੜੇ, ਸ੍ਰ. ਐਡਵਾਂਸ ਚੰਦਰ ਭੂਸ਼ਣ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਅਜੀਤ ਵਾਘ, ਅਪੂਰਵ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੇ.ਮਹਾਜਨ, ਮੋਹਨ ਪਾਂਡੇ, ਕੇ.ਐਨ. ਰਾਏ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ. ਰੁਚੀ ਕੋਹਲੀ, ਪੀ.ਕੇ. ਮਲਿਕ, ਜੀ.ਐਸ. ਮੱਕੜ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ. ਅਨਿਲ ਕਟਿਆਰ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਰੋਰੀਆ, ਕੁ. ਸ਼ਰਧਾ ਦੇਸ਼ਮੁਖ, ਅੰਕੁਰ ਤਲਵਾਰ, ਆਰ. ਬਾਲਾਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ, ਰੋਹਿਤ ਭੱਟ, ਮਿਸ. ਕਨਿਕਾ ਸਰਨ, ਪ੍ਰਭਾਸ ਬਜਾਜ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੁਬੋਦੀਪ ਰਾਏ, ਰਿਤੂਰਾਜ ਬਿਸਵਾਸ, ਕੁ. ਨਤਾਸ਼ਾ ਡਾਲਮੀਆ, ਸ. ਹਰਿਸ਼ਿਕਾ ਵਰਮਾ, ਸਯੁਜ ਮੋਹਨ ਦਾਸ, ਦਿਨੇਸ਼ ਰਤਨ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਡਾ. ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਗਰਗ, ਸ. ਆਭਾ ਆਰ.ਸ਼ਰਮਾ, ਡੀ.ਐਸ. ਪਰਮਾਰ, ਸ. ਸੁਜੀਤਾ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਅੰਕਿਤ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਕੁ. ਹੰਸਿਕਾ ਵਰਮਾ, ਸ. ਨਤਾਸ਼ਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰੁਣਾ ਮਾਥੁਰ, ਅਵਨੀਸ਼ ਅਰਪੁਥਮ, ਮਿਸ. ਅਨੁਰਾਧਾ ਅਰਪੁਥਮ, ਯੂਸਫ ਖਾਨ, ਮਿਸ. ਗੀਤਾਂਜਲੀ, ਮੈ. ਅਰਪੁਥਮ ਅਰੁਣਾ ਐਂਡ ਕੰ., ਸੋਮ ਰਾਜ ਚੌਧਰੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਅਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਏਕਾ, ਰਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਮੁਰਾਰੀ ਲਾਲ, ਕੇ.ਸੀ. ਲਾਂਬਾ, ਦੀਪਕ ਜੈਨ, ਮਿਸ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਏ., ਮਿਸ. ਪ੍ਰਭਲੀਨ ਕੌਰ, ਸ. ਏ. ਸੁਮਤੀ, ਅਰਜੁਨ ਗਰਗ, ਦੇਵਾਂਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਕੁ. ਅਜੀਤਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੁਮਿਤ ਪਚਖੰਡੇ, ਨਾਗੇਸ਼ ਗਜਘਾਟੇ, ਕੁ. ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਿਰਨ, ਸਤੀਸ਼ ਚੰਦਰ, ਸਨਾ ਮੁਜਾਵਰ, ਮਨੋਜ ਜੈਨ, ਅਰਜੁਨ ਸੈਨ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਮੁਹੰਮਦ. ਨਾਵੇਦ, ਪੰਕਜ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੁ. ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਹਿਤਾ, ਬੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਮਨੋਜ ਗੋਰਕੇਲਾ, ਪ੍ਰਾਂਜਾ ਕਿਸ਼ੋਰ, ਐਸ. ਨਿਤਿਨ, ਮੈਸਰਜ਼. ਗੋਰਕੇਲਾ ਲਾਅ ਆਫਿਸ, ਵਰੁਣ ਖੰਨਾ, ਆਦਿਤਿਆ ਗਿਰੀ, ਅਲੋਕ ਸਿੰਘ, ਸਾਹਿਲ, ਮਿਸ. ਵ੍ਰਿਤੀ ਗੁਜਰਾਲ, ਸ. ਪੱਲਵੀ ਸਿੰਘੀ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ (ਮੈਸਰਜ਼ ਗੋਰਕੇਲਾ ਲਾਅ ਆਫਿਸ ਲਈ), ਮੁਹੰਮਦ ਇਬਰਾਹਿਮ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ. ਲੁਬਨਾ ਨਾਜ਼, ਸ੍ਰੀਮਤੀ. ਕੁਨਿਕਾ, ਅਨਿਰੁਧ ਪੀ.ਮੇਈ, ਹਿਤੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਸ.ਕੇ. ਰਾਜੋਰਾ, ਡਾ. (ਸ੍ਰੀਮਤੀ) ਵਿਪਿਨ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ ਐਨ. ਟੇਰਡਲ, ਆਕਰਸ਼ ਕੇ., ਪ੍ਰਤੀਕ ਆਰ. ਬੰਬਾਰਡੇ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਐਸ. ਵਥੋਰ,

ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਕੁਮਾਰ, ਜਤਿੰਦਰ ਅਸ਼ੋਕ, ਮੈਸਰਜ਼. ਐੱਸ.ਐੱਮ. ਜਾਧਵ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਐਸ.ਬੀ. ਪਵਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਰਾਮ ਪਿੰਗਲੇ, ਸਾਗਰ ਪਵਨ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਗੌਰਵ, ਕੁ. ਸਨੇਹਾ ਅਈਅਰ, ਸ. ਦੀਪਾ ਕੁਲਕਰਨੀ, ਸ. ਸੁਵਰਨਾ ਗਾਨੂ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਰਾਮਕਾਂਤਰਾ ਕਟਨੇਸ਼ਵਰਕਰ, ਗੁਰਜੋਤ ਸੇਠੀ, ਕੁ. ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ ਖੰਨਾ, ਸ. ਤਨਵੀ ਕੱਕੜ, ਅਭਿਜਾਤ ਪੀ.ਮੇਧ, ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ, ਗਯਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ, ਸੱਤਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੌਤਮ, ਕੁ. ਓਲੀਵੀਆ ਬੈਂਗ, ਡੀ.ਕੁਮਨਨ, ਪੁਲਕਿਤ ਤਾਰੇ, ਸੱਤਿਆ ਮਿੱਤਰਾ, ਅਰਵਿੰਦ ਐਸ. ਅਵਹਦ, ਪੀ.ਕੇ. ਜੈਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਆਰ.ਐਸ.ਐਮ. ਕਾਲਕੀ, ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ, ਸਤ ਨਰਾਇਣ, ਡਾ. ਗੁਣਰਤਨ ਸਦਾਵਰਤੇ, ਡਾ. ਜੈ ਸ਼੍ਰੀ ਐਲ ਪਾਟਿਲ, ਪੰਕਜ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਪੰਕਜ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਮਕਰੰਦ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਮੁਕੇਸ਼ ਵਰਮਾ, ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ, ਰਾਕੇਸ਼ ਵੀ. ਰਾਠੌੜ, ਦਿਨੇਸ਼ ਪੀ. ਰਾਜਭਰ, ਮਿਸ. ਅੰਜੂ ਕੇ.ਵਰਕੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਆਰ.ਦਾਹਤ, ਟੀ.ਆਰ.ਬੀ. ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੇਅਸ ਜੀ., ਗੋਪਾਲ ਸ਼ੰਕਰਨਾਰਾਇਣਨ, ਸ਼ੋਭਿਤ ਤਿਵਾਰੀ, ਲਾਲ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਉਮੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੇਅ ਪਟਨਾਇਕ, ਮਿਸ. ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਕੇਨ, ਸ. ਐਨ. ਅੰਨਾਪੂਰਾਣੀ, ਕਰਨ ਖੰਨਾ, ਅਰਜੁਨ ਅਗਰਵਾਲ, ਭਾਸਕਰ ਆਦਿਤਿਆ, ਅਨਿਕੇਤ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਅਗਰਵਾਲ, ਪਬਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਨਿਰੁਧ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਾਮ ਨਿਵਾਸ, ਆਰ.ਐਸ. ਚੌਹਾਨ, ਮਿਸ. ਨਿਰੰਜਨਾ ਸਿੰਘ, ਏ.ਸੂਬਾ ਰਾਓ, ਕੇ.ਐਲ.ਡੀ.ਐਸ. ਵਿਨੇਬਰ, ਚੰਦ ਕਿਰਨ, ਅਨੁਜ ਸਕਸੈਨਾ, ਕੁ. ਪਾਇਲ ਗਾਇਕਵਾੜ, ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਐੱਸ. ਭੱਟ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ, ਅਮਿਤ ਆਨੰਦ ਤਿਵਾੜੀ, ਕੁ. ਸ਼ਕੁਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ. ਹਰਸ਼ਲ ਗੁਪਤਾ, ਐਨ.ਰਾਜਾ ਸੰਤੂਰ ਪਾਂਡੀਅਨ, ਵਿਵੇਕ ਸਿੰਘ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਕਰੰਜਕਰ, ਕੇ.ਐਨ. ਰਾਏ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਸੋਮਾ ਸੁੰਦਰਮ, ਚੰਦਨ ਕੁਮਾਰ, ਰਿਤੂਰਾਜ ਚੌਧਰੀ, ਕੁ. ਸੁਜਯਾ ਬਰਧਨ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਮ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ, ਯਸ਼ਰਥ ਕਾਂਤ, ਕੁਮਾਰ ਪਰਿਮਲ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਂਡੇ, ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਚੌਧਰੀ, ਐਸ.ਜੇ. ਅਮਿਤ, ਕੁ. ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਕੁਮਾਰ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ. ਵਿਪਨ ਗੁਪਤਾ, ਸੈਲਸ਼ ਮਡਿਆਲ, ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਦਿਨੇਸ਼ ਕੇ.ਗਰਗ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਗਰਗ, ਧਨੰਜੈ ਗਰਗ, ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਬਾਬੂ, ਐਨ.ਪ੍ਰੇਮਰਾਜ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਨੁਜ ਸਿੰਘ, ਕੁ. ਅਲਕਾ ਸਿਨਹਾ, ਅਨੁਵਰਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਫੁਜ਼ੈਲ ਅਹਿਮਦ ਅਯੂਬੀ, ਮਿਸ. ਅਦਿਤੀ ਗੁਪਤਾ, ਇਬਾਦ ਮੁਸ਼ਤਾਕ, ਕੁ. ਕੌਸਰ ਹੁਸੈਨ, ਪ੍ਰਾਂਜਲ ਕਿਸ਼ੋਰ, ਅਬਦੁਲ ਕਾਦਿਰ, ਸਮੀਰ ਅਲੀ ਖਾਨ, ਐੱਮ. ਸ਼ੋਏਬ ਆਲਮ, ਕੈਪਟਨ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕੁ. ਵਿਵੀਆ ਨਾਗਪਾਲ, ਗੌਰਵ ਕੇਜਰੀਵਾਲ, ਸੰਦੀਪ ਦੇਵਾਸ਼ੀਸ਼ ਦਾਸ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਰੂਸੀਆ, ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਬੀ. ਸ਼੍ਰੀਧਰ, ਸੁਯਸ਼ ਮੋਹਨ ਗੁਰੂ, ਕੁ. ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਪਾਠਕ, ਸਰਵੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਘੇਲ, ਕੇ.ਬੀ. ਬਘੇਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਲਲਿਤਾ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਵਰਧਮਾਨ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਅਮੋਲ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਏਕਲਵਿਆ ਦਿਵੇਦੀ, ਨਰੇਸ਼ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਗੌਤਮ, ਕਰਨ

ਦੇਵ ਬਘੇਲ, ਓਮੰਗਰਾਜ ਗੁਪਤਾ, ਮਨੇਜ ਜੋਸ਼ੀ, ਦੇਵੀ ਕੇ ਸਿੰਘ, ਐੱਸ.ਕੇ. ਗੰਗੇਲੇ, ਵਿਵੇਕ ਜਸਵਾਲ, ਧਰੁਵ ਜੋਸ਼ੀ, ਕੇ.ਕੇ.ਐਲ. ਗੌਤਮ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਕੇ.ਆਰ. ਸੁਮਨ, ਰਾਹੁਲ ਐਮ., ਆਰ.ਆਰ. ਬੈਗ, ਸੰਜੀਵ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਐਮ.ਕੇ. ਦੁਆ, ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਕੁ. ਅਮਿਤਾ ਸਿੰਘ ਕਾਲਕਲ, ਪੁਨੀਤ ਜੈਨ, ਅਭਿਨਵ ਗੁਪਤਾ, ਹਰਸ਼ ਜੈਨ, ਕੁ. ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਜੈਨ, ਸ. ਵਿਨੀਤਾ ਮੇਘਰਾਜਾਨੀ, ਵਿਸ਼ਵ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਮਰਹਰ ਸਿੰਘ, ਕੁ. ਪ੍ਰਿਆ ਸ਼ਰਮਾ, ਪ੍ਰਥਵੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ, ਕੁ. ਸੁਚਿੱਤਰਾ ਅਤੁਲ ਚਿਤਲੇ, ਰਵਿੰਦਰ ਕੇਸ਼ਵਰਾਵ ਅਦਸੂਰੇ, ਡਾ. ਐਮ.ਪੀ. ਰਾਜੂ, ਐਮ.ਵਿਜੇ ਭਾਸਕਰ, ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਸ. ਸੁਚਿਤਰਾ ਏ. ਚਿਤਾਲੇ, ਨਿਖਿਲੇਸ਼ ਰਾਮਚੰਦਰਨ, ਸੰਜੇ ਖਰੜੇ, ਸਮਰਾਟ ਸ਼ਿੰਦੇ, ਅਭਿਕਲਪ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ, ਅਵਿਜੀਤ ਭੱਟਾਚਾਰਜੀ, ਮਿਸ. ਉਪਮਾ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਅਜੋਏ ਕੇ. ਘੋਸ਼, ਨਿਤਿਨ ਦੇਵਰਾਓ ਮੇਸ਼ਰਾਮ, ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ, ਸਾਗਰ ਕੁਸ਼ਵਾਹ, ਚੰਦਨ ਰਾਮਾਮੂਰਤੀ, ਮਨੇਜ ਆਰ ਸਿਨਹਾ, ਵੈਂਕਟੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਨੁਮੋਲੂ, ਸੰਤ ਰੰਜਨ ਦਾਸ, ਅਨਿੰਦੋ ਮੁਖਰਜੀ, ਕੁ. ਸਰਲਾ ਚੰਦਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਜਵਾਬਦੇਹ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਆਰ. ਐੱਫ. ਨਰੀਮਨ, ਜੇ. 1. ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੂਹ ਦੋ ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਪਹਿਲਾ ਦੋ-ਜੱਜੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 15.11.2017 ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੰਦਰਭ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਜੋ ਨੇ ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, (2006) 8 ਐਸਸੀਸੀ 212, ("ਨਾਗਰਾਜ") ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।

2. ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ:

“16. ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ।

(4-ਏ) ਇਸ ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ, ਪਰਿਣਾਮੀ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ। ਉਹ ਕਬੀਲੇ, ਜੋ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(4-ਬੀ) ਇਸ ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ ਜੋ ਧਾਰਾ (4) ਜਾਂ ਧਾਰਾ (4-ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਭਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ।) ਕਿਸੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੰਜਾਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ।

"335. ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ।—ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ। ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ

ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। ਜਾਂ ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ।

"341. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ।—(1) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਨਤਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਤਾਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਤਾਂ, ਨਸਲਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।

(2) ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਜਾਤੀ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।"

"342. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ।—(1) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਨਤਕ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਕਬਾਇਲੀ ਸਮੁਦਾਇਆਂ ਜੋ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।

(2) ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਸਮੂਹ, ਪਰ

ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।"

3. ਅਸੀਂ ਦੋ-ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਬਿੰਦੂਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਨੇ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਜਦੋਂ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪਛੜੇਪਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮਾਪਦੰਡ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰੀਖਣ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, 1992 Supp (3) SCC 217, (“ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ) ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਹਨੀ (1)”), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਛੜੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਹ ਧਾਰਾ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਿਛੜਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੂਜਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ। ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 341 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ। ਅਤੇ 342. ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਟੈਸਟ ਦਾ ਸੰਕੇਤ

ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰੀਏ ਕਿ ਇਹ ਟੈਸਟ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਟੈਸਟ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਰੋਸਟਰ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਰ.ਕੇ. ਸੱਭਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1995) 2 SCC 745 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ, ਕੁਝ ਸੂਖਮਤਾਵਾਂ ਨਾਲ, ਉਹੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੁਹਰਾਈਆਂ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਜੈਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। 2016 ਦੇ ਨੰਬਰ 11816, ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 16(4-ਏ) ਅਤੇ 16 (4-ਬੀ) ਧਾਰਾ 16(4) ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੇ, ਸਗੋਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 14 ਅਤੇ 16(1)। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 15, 16, 16 (4-ਏ), 16 (4-ਬੀ), ਅਤੇ 335 ਦੀ ਰੀਡਿੰਗ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਪ-ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਈ.ਵੀ. ਚਿੰਨਈਆ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਸਟੇਟ, (2005) 1 SCC 394 ("ਚਿੰਨਈਆ")। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਸਦ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐੱਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਨੇ ਕੁਝ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਚਿਨਈਆ (ਸੁਪਰਾ) ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਖੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਕੁਰੀਅਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚਿੰਨਈਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਓ।

4. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) "ਸ਼੍ਰੇਣੀ" ਦੇ ਪਛੜੇਪਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਉਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਵਰਗ ਹੈ। ਪੋਸਟਾਂ ਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਛੜੇਪਣ ਲਈ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਡੇਟਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੇਸ਼ਵ ਮਿਲਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਬੇ ਉੱਤਰੀ, (1965) 2 ਐਸਸੀਆਰ 908, ("ਕੇਸ਼ਵ ਮਿੱਲਜ਼") 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ 'ਤੇ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਕੇਸ਼ਵ ਮਿੱਲਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 16 (4-ਏ) ਅਤੇ 16 (4-ਬੀ) ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੂਲ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਾਨਤਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਜੋਂ, 50% ਕੱਟ-ਆਫ ਮਾਪਦੰਡ, ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ, ਅਤੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਿਸਤਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। , ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ" ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕੋ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੋ ਅਯੋਗ ਹਨ, ਉਹ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ। ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਜਿੱਠਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਧਾਰਾ 341 ਅਤੇ 342 ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 341 ਅਤੇ 342 ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਹੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ

ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16(1) ਦੇ ਟਚਸਟੋਨ 'ਤੇ ਉਸ ਵਰਗ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਧਾਰਾ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦਰਅਸਲ, ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 341 ਅਤੇ 342 ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹ ਸਕਦੇ।

5. ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸੀ.ਏ. 2016 ਦਾ ਨੰਬਰ 5247, ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ "ਜੋ" ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ "ਪੱਛੜਿਆ" ਰਹਿਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਵਿੱਚ "ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ "ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਪਛੜੇਪਣ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀਆਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਉੱਚੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਡਿਪਟੀ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਖੁੱਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਛੜੇਪਣ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਉੱਪਰਲੇ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਰਾਖਵਾਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਨਫਾਡੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ੰਕਰਨਾਰਾਇਣਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਧਵਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਵੇਦੀ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ।

6. ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਵਾਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੇਸ਼ਵ ਮਿਲਜ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

“[ਮੈਂ] ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਜਬਰਦਸਤੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਭਿਆਸ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਵਾਜਬ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਗਲੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਰਪੱਖ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਜਾਂ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਅਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਈ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ: - ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ? ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਕੀ ਸਵਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਪੇਟੈਂਟ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੀ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਿਸੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੀ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ? ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਮਤ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਹੈ? ਗਲਤੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਭਲੇ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ? ਅਤੇ, ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਅਸੁਵਿਧਾ, ਤੰਗੀ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਰਤ ਹੋਵੇਗੀ? ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ਅਤੇ ਪੰਨਾ 921-922)

7. ਅਸੀਂ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਫੈਸਲਾ ਬੀ.ਪੀ. ਜੀਵਨ ਰੈਡੀ, ਜੇ., ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਪਾਂਡੀਅਨ ਅਤੇ ਸਾਵੰਤ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਨਿਰਣੇ ਦੁਆਰਾ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ। ਥੋਮਨ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਸਹਾਏ, ਜੇ.ਜੇ. ਨੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਹੱਡੀ 1980 ਦੀ ਮੰਡਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ, ਜੋ ਦੋ ਵਾਰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ - ਇੱਕ ਵਾਰ 1982 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਫਿਰ 1983 ਵਿੱਚ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 13.08.1990 ਤੱਕ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। , ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦਫ਼ਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ 27% ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 25.09.1991 ਦਾ ਇੱਕ ਦਫ਼ਤਰੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ, 27% ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ

ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ; ਅਤੇ 10% ਅਸਾਮੀਆਂ ਹੋਰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 27% ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਪਛੜੀਆਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਉਪ-ਵਿਭਾਜਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਹੋਰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 10% ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। . ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋਏ, ਜੀਵਨ ਰੈਡੀ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਧਾਰਾ 16(4) ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 15(4) ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 16(4) ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਛੜੇਪਣ ਲਈ (ਪੈਰਾ 774 ਦੇਖੋ)। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ:

"781. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਚਰਚਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ (ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ) ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 16(4) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਕੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ - ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜਾਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੈਰਾ 792 ਦਾ ਆਖਰੀ ਵਾਕ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

"792. ..... (ਇਹ ਚਰਚਾ ਕੇਵਲ ਹੋਰ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ)।

ਪੈਰੇ 796- 797 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਚਰਚਾ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪਛੜੇਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ "ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ" ਦੇ ਸਮੀਕਰਨ ਵਿੱਚ

ਆਉਂਦੇ ਹਨ। " ਜੀਵਨ ਰੈੱਡੀ, ਜੇ. ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਅਸਾਮੀਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਰ-ਸਪੈਸ਼ਲਿਟੀਜ਼ ਵਿੱਚ, ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (ਪੈਰਾ 838 ਦੇਖੋ)। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

8. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਸਿੱਖਿਅਕ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠ ਨੇ ਕਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਸਮਾਨਤਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ., (2000) 1 SCC 168 (“ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (2)”) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਦੱਸਿਆ ਕ੍ਰੀਮੀਲੇਅਰ ਦੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ:

“13. ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ [1992 Supp (3) SCC 217 : 1992 SCC (L&S) Supp 1: (1992) 22 ATC 385] ਵਿੱਚ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ "ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ" ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਅੱਠ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨੌਂ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ। ਇਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ "ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ" ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

14. ਜੀਵਨ ਰੈਡੀ, ਜੇ. ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ, ਕਾਨਿਆ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਐੱਮ. ਐੱਨ. ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੈਂਕਟਚਲੀਆ, ਏ.ਐਮ. ਅਹਿਮਦੀ, ਜੇ.ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸਨ). ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਜਾਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ "ਉਨਤ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ ਜਾਂ ਰੁਤਬੇ" 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਉਹ ਹੁਣ ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਵੰਤ, ਥੋਮਨ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸਹਾਏ, ਜੇ.ਜੇ. ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ.

15. ਇਹਨਾਂ ਪੰਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਬਿੰਦੂ 2 ਤੋਂ 5 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।

16. ਪੈਰਾ 791 ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਉਕਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, "ਮੀਨਜ਼-ਟੈਸਟ" ਜਾਂ "ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ" ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਆਮਦਨ ਸੀਮਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। , ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਹਾਰ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਕੇਰਲਾ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੇਦ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਰਥਿਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਸਮੇਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਰਗ ਦੀ ਪਛਾਣ ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਆਰਥਿਕ ਮਾਪਦੰਡ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਦੋ ਉਪ-ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਉਕਤ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ (ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ) ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਨਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਨਾਲ "ਸ਼੍ਰੇਣੀ" ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

17. ਜੀਵਨ ਰੈਡੀ, ਜੇ. ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3(ਡੀ) (ਐਸਸੀਸੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 790, 792, 793) ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 (ਪੈਰਾ 843, 844) ਦੇ ਤਹਿਤ "ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ" ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ: ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਰਗ ਹਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਉੱਨਤ ਹਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉੱਨਤ ਵਰਗ ਅਸਲ ਪਿਛੜੇ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ (ਪੈਰਾ 790) "ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਫਾਰਵਰਡ ਕਲਾਸ ਮੈਂਬਰ ਵਾਂਗ ਅੱਗੇ" ਹਨ।

“ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉੱਨਤ ਹਨ (ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਵਿਦਿਅਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਉਹਨਾਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜੁੜਨ ਵਾਲਾ ਧਾਗਾ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੋਣਗੇ। ” (ਐਸਸੀਸੀ ਪੀ. 724, ਪੈਰਾ 792)।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੀ. 724, ਪੈਰਾ 792)

“ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੀ ਕਲਾਸ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਕਲਾਸ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਬੇਦਖਲੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਛੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ।”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪੱਛੜੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਪਛੜੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਇੱਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੂਜੇ ਹੱਥੋਂ ਖੋਹ ਨਾ ਜਾਵੇ। "ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ" ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਇੰਨੀ ਉੱਚੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਦ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਆਮਦਨ ਉਸਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਮਾਪ ਹੈ। ਖੇਤੀਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰੇਖਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਖਿੱਚੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਪ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸੀਮਾ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਏ। ਆਮਦਨੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਅਜਿਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਕਰਨਾ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਫਤਰ ਹਨ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਨਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ IAS ਅਤੇ IPS ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬਾ ਕਾਫ਼ੀ ਉੱਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁਣ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਾਹਜ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਇਹ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਜਾਂ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਾਂਝੇ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਇਸ ਲਈ, (ਪੈਰਾ 793) ਨੂੰ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ “ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ” ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ “ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ” ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ “ਬੰਦ” ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। 16(4) ਜੀਵਨ ਰੈਡੀ, ਜੇ. ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ (ਸਵਾਲ 10 ਦੇਖੋ) ਕਿ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਸਮਾਜਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਸਮਾਜਕ ਉੱਨਤੀ ਦੇ ਮਾਪ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ - ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜਾਤ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਸਮੂਹ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਕ੍ਰੀਮੀ ਪਰਤ" ਨੂੰ ਸੱਚ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ. ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 757, ਪੈਰਾ 847)

“ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਂਦਰੀ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ... ਇਹਨਾਂ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਪਛੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਵੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਕ੍ਰੀਮੀਲੇਅਰ [ਪੈਰਾ 859, ਉਪ-ਪੈਰਾ (3)(d) ਦੇਖੋ] ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰੀਮੀਲੇਅਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ "ਆਰਥਿਕ ਮਾਪਦੰਡ" ਨੂੰ

ਸਮਾਜਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸੂਚਕ ਜਾਂ ਮਾਪ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ [ਪੈਰਾ 860, ਉਪ-ਪੈਰਾ (5)]। ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਨਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ [ਪੈਰਾ 861(ਬੀ)]। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀਵਨ ਰੈਡੀ, ਜੇ. ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ।

18. ਸਾਵੰਤ, ਜੇ. ਨੇ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ (ਐਸਸੀਸੀ ਦਾ ਪੰਨਾ 553) ਕਿ "ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ - ਭਾਵੇਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋਣ, - ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਤੱਥ ਹੈ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) ਸਮਾਜਿਕ ਉੱਨਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ "ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ" ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਰਗ ਜੋ ਇਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ, ਹੁਣ ਪਿਛੜੇ ਵਰਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਹੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਜਨਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਇਹਨਾਂ "ਅੱਗੇ" ਨੂੰ "ਪਿੱਛੇ" ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣਾ "ਲਾਜ਼ਮੀ" ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਰੁਬੀਕਨ (ਪੰਨਾ 553-54) ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। "ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ" ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ, ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ (ਪੈਰਾ 522) ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਚੌਥੀ ਜਮਾਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਕਲਾਸ III ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਰੱਕੀ ਪਰ ਜੇਕਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ "ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਅਹੁਦਿਆਂ" ਲਈ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਧਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ" ਲਈ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ।

19. ਥੌਮਨ, ਜੇ. (ਪੈਰਾ 287, 295, 296, 323) ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਿੱਤੀ ਤਾਕਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਕ੍ਰੀਮੀਲੇਅਰ ਨੂੰ "ਕੱਟਿਆ" ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ "ਕੁਝ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਰਥਿਕ ਪੱਧਰ" ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

20. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਜੇ. (ਪੈਰਾ 385) ਨੇ ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ "ਅਮੀਰ" ਵਰਗ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ (ਅਜਿਹੇ ਅਮੀਰ) ਵਿਅਕਤੀ - ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ - ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ"। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਅਮੀਰ ਹਨ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਲ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ "ਚਬਾ" ਨਾ ਜਾਣ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ “ਆਰਥਿਕ ਹੱਦ” ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ "ਅਮੀਰ" ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ "ਮੀਨਜ਼-ਟੈਸਟ" ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

21. ਸਹਾਈ, ਜੇ. (ਪੈਰਾ 629) ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਮੂਹਿਕਤਾ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਦੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ "ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬਾ" ਜਾਂ "ਆਰਥਿਕ ਅਮੀਰੀ" ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਇੱਕ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੀਮਾ ਕੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਹ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਾਰਡ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਹਨ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਉੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। . "ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ" ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਂ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 27 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 16(1) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“(i) ਬਰਾਬਰ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ, ਦੋਹਰੇ ਪਹਿਲੂ

27. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ "ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ" ਨੂੰ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ "ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ" ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ "ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ" ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16(1) ਦੀ ਵਿਤਕਰਾ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਬਰਾਬਰ (ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ) ਨਾਲ ਅਸਮਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 16(1) ਅਤੇ 16(4) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਮਾਨ (ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ) ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਬਾਕੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ। ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ. ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਵੰਤ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੀ. 553, ਪੈਰਾ 520)

“[T]ਅਜਿਹੇ ਉੱਨਤ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ ... ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਾਭ, ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ.... ਦੂਜਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਰਜਾ ਦੇਣਾ ... ਅਸਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 16(1) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 16(4) ਦੀ ਵੀ

ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3, 4 ਅਤੇ 6 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ। ..."

9. ਅਗਲਾ ਨਿਰਣਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਉਹ ਹੈ ਚਿਨਈਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ (ਰੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 2000 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ 4:1 ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 15% ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜੋ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਗਰੁੱਪ ਏ 1% ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ; ਗਰੁੱਪ ਬੀ 7% ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ; ਗਰੁੱਪ ਸੀ 6% ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ; ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ ਡੀ 1% ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁੱਖ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਹੇਗੜੇ, ਜੇ. ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲ ਰੱਖੇ:

"12. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:

(1) ਕੀ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 341(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ?

(2) ਕੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਹੈ?

(3) ਕੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਉਪ-ਵਰਗੀਕਰਨ ਜਾਂ ਸੂਖਮ-ਵਰਗੀਕਰਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ?

ਫਿਰ ਧਾਰਾ 341 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਪਰੋਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਬੇਦਖਲੀ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਟੀਕਲ 341(2) (ਪੈਰਾ 13 ਦੇਖੋ) ਅਧੀਨ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛੜੇਪਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) (ਸੁਪਰਾ) (ਪੈਰਾ 19 ਤੋਂ 21 ਦੇਖੋ) ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"26. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਕੀਮ ਤੋਂ, N.M. ਥਾਮਸ [(1976) 2 SCC 310 : 1976 SCC (L&S) 227] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 341 ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਾਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਇੱਕ ਕਲਾਸ ਬਣਾਓ. ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਰਗ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੰਡ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਫਿਰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

“38. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਕੇਸ [1992 Supp (3) SCC 217] ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਪੱਛੜੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਉਪ-ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਪੱਛੜੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਛੜੇ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਪਛੜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਲਈ, ਸਮਾਨ ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਉਪ-ਵਰਗੀਕਰਨ ਲਈ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਉਪ-ਵਰਗੀਕਰਨ ਜਾਂ ਉਪ-ਸਮੂਹੀਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਉਪ-ਵੰਡੀਕਰਨ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਭਾਵ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਹੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਖਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

39. ਇੱਕ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਉਸ ਵਸਤੂ ਦੇ ਟਚਸਟੋਨ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਮਾਜਿਕ, ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਉਪ-ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਵਰਗ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

40. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 335 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"43. ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਛੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਅਤੇ ਧਾਰਾ (4) ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 16, ਸੂਖਮ-ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਵੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 341 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਸਮੂਹ

ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਮਾਪਦੰਡ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਕੀਮ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਅਖੌਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।

44. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਡਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। "

ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਿਨਹਾ, ਜੇ., ਪੈਰਾ 95 ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ:

"96. ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 341 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਧਾਨਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਇਕੱਲੀ ਸੰਸਦ ਹੋਵੇਗੀ। ਰਾਜਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਫਿਰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ:

"111. ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪਛੜੇਪਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 341(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕੱਲੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ

ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ) ਆਰਡਰ, 1950 ਧਾਰਾ 341(1) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ (ਰੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 2000 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

10. ਚਿੰਨਈਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ 20.08.2014 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਚਿਨਈਆ (ਸੁਪਰਾ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 338 ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਚਿੰਨਈਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

11. ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਅੱਡੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 16 (4-ਏ) ਅਤੇ 16 (4-ਬੀ) ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋੜਨਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰਾਬਰੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ (ਪੈਰਾ 33 ਦੇਖੋ)। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਫਿਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. ਦੇ ਇੰਦਰਾ ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਨਰਾਇਣ ਅਤੇ ਐਨਆਰ., 1975 Supp SCC 1 (ਪੈਰਾ 37 ਅਤੇ 38 ਦੇਖੋ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸੀਮਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਫਿਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਨਿੱਕੀ-ਨਿੱਕੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ:

“ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਮੂਲ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ?

101. ਵਿਰੋਧੀ ਸੋਧ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ - ਕੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸੋਧ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ? .

102. ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਹਰੇ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, "ਚੌੜਾਈ ਟੈਸਟ" ਅਤੇ "ਪਛਾਣ" ਦਾ ਟੈਸਟ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, "ਕੈਚਅੱਪ" ਨਿਯਮ ਅਤੇ "ਨਤੀਜਾਕਾਰੀ ਸੀਨੀਆਰਤਾ" ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਧਾਰਾ 16 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (4) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਸੇਵਾ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਕਲਪ ਹਨ। ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਸੰਘਵਾਦ, ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 15 ਅਤੇ 16 ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਸਮਾਨਤਾ ਕੋਡ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮਜਬੂਰ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ। ਧਾਰਾ 16 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (4) ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਪੁਨਰ ਬਿਆਨ ਹਨ। ਆਰਟੀਕਲ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (4), ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਡੇਟਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਦੋ ਸਥਿਤੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, "ਪੱਛੜੇਪਣ" ਅਤੇ "ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ"। ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਕੁਇਟੀ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਕਾਰਕ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਰਕ ਪ੍ਰਸੰਗ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਮਾਪਣ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਸੋਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹਟਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਪਛੜੇਪਣ, ਅਯੋਗਤਾ

ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਮਾਪਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਵੈਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਸੋਧਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 14, 15 ਅਤੇ 16 (ਇਕਵਿਟੀ ਕੋਡ) ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਰਟੀਕਲ 16(4) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਮਾਪਦੰਡ ਬਰਕਰਾਰ ਹਨ। ਧਾਰਾ (4-ਏ) ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ (4-ਏ) ਸਿਰਫ਼ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ। ਸ਼ਬਦ "ਸੋਧ" ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ- ਕੀ ਦੋਸ਼ਬੱਧ ਸੋਧਾਂ ਮੂਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੀਰਪਾਲ ਸਿੰਘ [(1995) 6 SCC 684 : 1996 SCC (L&S) 1: (1995) 31 ATC 813], ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ (I) [(1996) 2 SCC 715 : 1996 SCC (L&S) 54 : (1996) 33 ATC 239 : AIR 1996 SC 1189], ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ (II) [(1999) 7 SCC 209 : 1999 SCC (L&S) 1239] ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ [1992 Supp (3) SCC 2197 : SCC 2197 L&S) Supp 1: (1992) 22 ATC 385] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਸਨ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਉਹ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ "ਸੱਜਾ" ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸਮੱਗਰੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਆਰਟੀਕਲ 16(4) ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 335 ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। "ਚੌੜਾਈ ਟੈਸਟ" ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। "ਪਛਾਣ" ਦੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ ਕੋਡ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਸੰਘਵਾਦ, ਆਦਿ ਵਰਗੇ

ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉੱਚਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ। ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹਨ - "ਰਸਮੀ ਸਮਾਨਤਾ" ਅਤੇ "ਅਨੁਪਾਤਕ ਸਮਾਨਤਾ"। ਅਨੁਪਾਤਕ ਸਮਾਨਤਾ "ਅਸਲ ਵਿੱਚ" ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਸਮੀ ਸਮਾਨਤਾ "ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ" ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਸਮੀ ਸਮਾਨਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਅਨੁਪਾਤਕ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਦਾਰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗਾ। ਸਮਾਨਤਾਵਾਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਅਨੁਪਾਤਕ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ।

"104. ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਂਚਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਸੀ-ਦੂਜਾ) ਸੋਧ ਐਕਟ, 2000 ਸਮੇਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸੋਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 335 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸੋਧ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਪਗਨਡ ਸੋਧਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਯੋਗਤਾ, ਕੁਸ਼ਲਤਾ, ਪਛੜੇਪਣ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵੈਕਿਊਮ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਿਆ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਰਟੀਕਲ 16(4-ਏ) ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 16(4-ਬੀ) ਆਰਟੀਕਲ 16(4) ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਨੁਕਸ ਕੀਤਾ. ਆਰਟੀਕਲ 16(4-A) ਅਤੇ 16(4-B) ਧਾਰਾ 16(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਰਗੀਕਰਣ ਹਨ।"

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:

“121. ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਅਤੇ 16(4-ਬੀ) ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 16(4) ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਧਾਰਾ 16(4) ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੇ। ਉਹ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਪਛੜੇਪਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਜੋ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 335 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਅਰਥਾਤ, 50% ਦੀ ਸੀਮਾ ਸੀਮਾ (ਗੁਣਾਤਮਕ ਸੀਮਾ), ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਗੁਣਾਤਮਕ ਬੇਦਖਲੀ), ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਓਬੀਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਐਸਸੀ ਅਤੇ ਐਸਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਉਪ-ਵਰਗੀਕਰਨ। ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ [1992 Supp (3) SCC 217 : 1992 SCC (L&S) Supp 1: (1992) 22 ATC 385], ਆਰ.ਕੇ. ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਪਲੇਸਮੈਂਟ ਦੇ ਇਨਬਿਲਟ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਨਾਲ ਪੋਸਟ-ਅਧਾਰਿਤ ਰੋਸਟਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ। ਸੱਭਰਵਾਲ [(1995) 2 SCC 745 : 1995 SCC (L&S) 548 : (1995) 29 ATC 481]।

122. ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 50% ਦੀ ਸੀਮਾ ਸੀਮਾ, ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ, ਅਰਥਾਤ, ਪਛੜੇਪਣ, ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 16 ਵਿੱਚ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਢਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। .

123. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ "ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਹੱਦ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਅਰਥਾਤ ਪਛੜੇਪਣ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਇੱਕ ਯੋਗ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 335 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਵਰਗ ਦੇ ਪਛੜੇਪਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਰਗ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਅੰਕੜੇ

ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਕੋਲ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਵਿਵਸਥਾ 50% ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

124. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਰਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1995 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ; ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਸੀਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2000; ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਸੀਵਾਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2000 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਅਸੀਵਾਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2001।

12. ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਠਾਕੁਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, (2008) 6 SCC ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ 1. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ (ਨੱਬੇਵੇਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2005 ਦੁਆਰਾ ਪਾਈ ਗਈ ਧਾਰਾ 15(5), ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ. ਬਾਲਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਸੀ.ਜੇ. ਨੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ" ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ (ਪੈਰਾ 177 ਤੋਂ 186 ਦੇਖੋ)। ਪਾਸਾਇਤ, ਜੇ., ਆਪਣੇ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਠੱਕਰ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੋਕਸ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ 'ਤੇ ਸੀ (ਪੈਰਾ 293 ਦੇਖੋ)। ਭੰਡਾਰੀ, ਜੇ., ਪੈਰਾ 395 ਅਤੇ 633 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"395. ਸਾਹਨੀ (1) [1992 Supp (3) SCC 217 : 1992 SCC (L&S) Supp 1: (1992) 22 ATC 385] ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਚਰਚਾ ਸਿਰਫ਼ ਹੋਰ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਮੁੱਚੀ ਚਰਚਾ ਸਿਰਫ਼ ਹੋਰ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।"

"633. ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) [1992 Supp (3) SCC 217 : 1992 SCC (L&S) Supp 1: (1992) 22 ATC 385] ਵਿੱਚ, ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਬੇਦਖਲੀ ਸਿਰਫ਼ OBC ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਰੈੱਡੀ, ਜੇ. ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੀ. 'ਤੇ ਬਹੁਮਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ. 725, ਪੈਰਾ 792, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "[t]ਉਸਦੀ ਚਰਚਾ ਕੇਵਲ ਹੋਰ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ"। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਮੁੱਚੀ ਚਰਚਾ ਸਿਰਫ਼ ਹੋਰ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ....."

ਰਵੀਨਦਰਨ, ਜੇ., ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"665. ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਠਾਕੁਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ [(1995) 5 SCC 403 : 1995 SCC (L&S) 1248 : (1995) 31 ATC 159], ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। v. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ [(1996) 6 SCC 506 : 1996 SCC (L&S) 1477] ਅਤੇ M. ਨਾਗਰਾਜ ਬਨਾਮ. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ [(2006) 8 SCC 212]। ਜਦੋਂ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ [1992 Supp (3) SCC 217 : 1992 SCC (L&S) Supp 1: (1992) 22 ATC 385] ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 16(4) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, "ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ" ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 15(4) ਅਤੇ (5) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ "ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਅਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ" ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਇਹ ਇਹ ਕਹੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਹਟਾਏ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਜਾਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਅਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੀ ਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ "ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਅਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ" ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਮਲਾਈਦਾਰ ਪਰਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਨੱਬੇਵੇਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2005 ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਟੈਸਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਭੰਡਾਰੀ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੋਧ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ "ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੈਰ-ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ" ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।

13. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚਿਨਈਆ (ਸੁਪਰਾ) ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਨਿਰਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਚਿੰਨਈਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹੇਗੜੇ, ਜੇ. ਦਾ ਬਹੁਮਤ ਨਿਰਣਾ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਚਿੰਨਈਆ ਦੇ ਫੈਸਲੇ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ (ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਤਰਕਸੰਗਤ) ਐਕਟ, 2000, ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 341(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇਹ ਇਕੱਲੀ ਸੰਸਦ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬਦਲਾਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ। ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਸਹੀ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਿਨਈਆ (ਸੁਪਰਾ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਾਗਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਿਲਕੁਲ ਚਿੰਨਈਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ

ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚਿਨਈਆ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ (ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਤਰਕੀਕਰਨ) ਐਕਟ, 2000 ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਉਪ-ਵਰਗੀਕਰਨ ਨੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ. ਚਿੰਨਈਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਹੀ ਅਨੁਪਾਤ ਧਾਰਾ 341 ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਵੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਚਿੰਨਈਆ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਸਮੱਸਿਆ, ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

14. ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਰਗ ਦੇ ਪਛੜੇਪਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮਾਪਦੰਡ ਅੰਕੜੇ ਦਿਖਾਉਣੇ ਪਏ, ਅਸੀਂ ਡਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਵਰਗ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ, ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ, ਨਿਰਵਿਘਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਪਛੜੇਪਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਰੈਡੀ, ਜੇ., ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "[t] ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪਛੜੇਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਜਾਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ "ਪੱਛੜੇ" ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ"। (ਪੈਰਾ 796 ਤੋਂ 797 ਦੇਖੋ)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਡਾ. ਜਸਟਿਸ ਥੌਮਨ, ਪੈਰਾ 323(4) ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:

"323. ਸੰਖੇਪ

(4) ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਹਨ, ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਅਨੁਛੇਦ 15 ਜਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਨ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਰਟੀਕਲ 341 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 342 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। , ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਪੂਰਵ ਵਿਤਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਨੇ ਪਛੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ....."

15. ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਚਿੰਨਈਆ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਛੜੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਪੈਰਾ 43 ਦੇਖੋ)। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਜਾਤਾਂ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਛੂਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਛੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪਛੜੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪਛੜੇਪਣ 'ਤੇ ਮਾਪਦੰਡ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16(1) ਵਿੱਚ ਵੱਜਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸੇ ਵਰਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਸਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਜਮਾਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਕੇਰਲ ਅਤੇ ਐਨਆਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। v. N.M. ਥਾਮਸ ਅਤੇ Ors., (1976) 2 SCC 310. ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੇਠਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਕਲਰਕਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਕਲਰਕਾਂ ਤੱਕ ਤਰੱਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟੈਸਟ-ਰਹਿਤ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। 5:2 ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਰਾ 124 ਵਿੱਚ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ, ਜੇ.

“124. ਸਮਾਜਿਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ. ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਹੋਰ, "ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ" ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਾਭ, ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, "ਪੱਛੜੀ" ਜਾਤ ਜਾਂ ਵਰਗ ਦੀ ਚੋਟੀ ਦੀ ਕ੍ਰੀਮੀ ਪਰਤ ਦੁਆਰਾ ਖੋਹ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੇਕ ਖਾਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰਾ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਵੋਕਲ ਸਮੂਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਮਿਸਾਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੇਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਛੜੇਪਣ ਦਾ ਬੋਝ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਾਰਚ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹਲਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ "ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ" ਲੇਬਲ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਬਰਾਬਰਾਂ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਪਰਲੇ ਬਰੈਕਟਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਹੱਲ ਸਿਰਫ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ, ਵਿਦਿਅਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਾਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤੇ ਅੰਤਰ-ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਜਮਾਤੀ ਵਿਆਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਹੱਲ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਛੜੇਵਾਦ ਦੇ ਪਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹਿੱਤ ਵਾਲੇ ਉੱਚ "ਪੱਛੜੇ" ਸਮੂਹ। ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਖੋਜ, ਨਾ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਵਾਦ, ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਪੂਰੀ ਸੱਚਾਈ ਬਿਆਨ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ "ਅੰਡਰਡੌਗ" ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ "ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ" ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨੂੰ

"ਉਲਟਾ ਵਿਤਕਰੇ" ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। . ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਛੂਤ, ਬਹੁਤੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨਤਾਵਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਐਨਾਂ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਤੋਂ ਉੱਭਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਏ.ਐਨ. ਸਿਨਹਾ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਸੋਸ਼ਲ ਸਟੱਡੀਜ਼, ਪਟਨਾ ਨੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਹਰੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸੰਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਪਰਤਾਂ। ਉਹਨਾਂ ਲਈ, ਆਰਟੀਕਲ 46 ਅਤੇ 335 ਇੱਕ "ਉੱਚੇ ਰੋਮਾਂਸ" ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ [ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਕਸਲੇ ਨੇ ਇਸਨੂੰ "ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਹਿਲਿਜ਼ਮ" (ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ, ਸੰਗ੍ਰਹਿਤ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਭਾਗ 4) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਹੇਠਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਕਲਰਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰੀਜਨ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਖਿੱਚੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ "ਟੈਸਟ" ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਲੜੀਵਾਰ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨਤਾਵਾਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 13-ਏਏ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਹੈ।"

ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮਾਰਚ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਵਰਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਹੀ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋਭੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਵਰਗ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਪਛੜ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 341 ਜਾਂ 342 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਉਪ-ਸਮੂਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਉਪ-ਸਮੂਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ, ਜੋ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਛੂਤ-ਛਾਤ ਜਾਂ ਪਛੜੇਪਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਲਿਸਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਉਪ-ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ

ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਆਰਟੀਕਲ 14 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਉਪ-ਸਮੂਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

16. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਕੀ ਸੰਸਦ ਧਾਰਾ 341 ਅਤੇ 342 ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹਨਾਂ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮੂਹਾਂ ਜਾਂ ਉਪ-ਸਮੂਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਉਪ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਇਕਸੁਰਤਾਪੂਰਵਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ। ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 16 ਦੀ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਜਦੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਾਂ ਜਾਂ ਉਪ-ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕ੍ਰੀਮੀਲੇਅਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਠਾਕੁਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰਫ਼ ਪਛਾਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ।

17. ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਅਤੇ 16(4-ਬੀ) ਦੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਟੈਸਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। , ਇਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 341 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 342 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦਖਲ ਨਹੀਂ

ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਨਾਗਰਾਜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਸੁਪਰਾ) ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 2006 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ :

a ਅਨਿਲ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੌੜ, (2009) 9 SCC 454 (ਦੋ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ) (ਪੈਰਾ 17 ਅਤੇ 18 ਦੇਖੋ)।

ਬੀ. ਸੂਰਜ ਭਾਨ ਮੀਨਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. v. ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ., (2011) 1 SCC 467 (ਦੋ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ) (ਪੈਰਾ 10, 50, ਅਤੇ 67 ਦੇਖੋ)।

c. ਯੂ.ਪੀ. ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ., (2012) 7 SCC 1 (ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ) (ਪੈਰਾ 61, 81(ix), ਅਤੇ 86 ਦੇਖੋ)।

d. ਐਸ. ਪਨੀਰ ਸੇਲਵਮ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ & Ors., (2015) 10 SCC 292 (ਦੋ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ) (ਪੈਰਾ 18, 19, ਅਤੇ 36 ਦੇਖੋ)।

ਈ. ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ SC/ST ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਵੈਲਫੇਅਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ Ors., (2015) 12 SCC 308 (ਦੋ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ) (ਪੈਰਾ 9 ਅਤੇ 26 ਦੇਖੋ)।

f ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦ ਗੌਤਮ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. & Ors., (2016) 11 SCC 113 (ਦੋ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ) (ਪੈਰਾ 2 ਅਤੇ 45 ਦੇਖੋ)। g ਬੀ.ਕੇ. ਪਵਿੱਤਰਾ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਆਰ.ਐਸ., (2017) 4 SCC 620 (ਦੋ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ) (ਪੈਰਾ 17 ਤੋਂ 22 ਦੇਖੋ)।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

a ਜਨਰਲ ਕੈਟਾਗਰੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, (2012) 7 SCC 40 (ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ) (ਪੈਰਾ 2 ਅਤੇ 3 ਦੇਖੋ)।

ਬੀ. ਰੋਹਤਾਸ ਭਾਂਕਰ ਵਿ. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, (2014) 8 SCC 872 (ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ) (ਪੈਰਾ 6 ਅਤੇ 7 ਦੇਖੋ)।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨੌਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। LRs ਦੁਆਰਾ ਕੋਏਲਹੋ (ਮ੍ਰਿਤਕ) v. ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ Ors., (2007) 2 SCC 1 (ਪੈਰਾ 61, 105, ਅਤੇ 142 ਦੇਖੋ)। ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਪਦੰਡ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ, ਜਿਸਦੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਡੇਟਾ ਸਬੰਧਤ ਕਾਡਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇਗਾ।

18. ਡਾ. ਧਵਨ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ (ਸੁਪਰਾ), ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਇੱਕ ਸੌ ਸੱਤਰਵਾਂ ਸੋਧ) ਬਿੱਲ, 2012 ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਬਿੱਲ 17.12.2012 ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ (ਸੁਪਰਾ), ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ:

“(4A) ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 341 ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 342 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪਛੜੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ, ਪਰਿਣਾਮੀ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ।"

ਉਕਤ ਬਿੱਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

“ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਬਨਾਮ ਯੂਓਆਈ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਿਖਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਅਰਥਾਤ ਪਛੜੇਪਣ, ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ।

ਐੱਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। . ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਰਗ ਦੇ ਪਛੜੇਪਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਰਗ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਧਾਰਾ 16 (4-ਏ) ਤੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਹਨ, ਨੂੰ ਪਛੜੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਛੜੇਪਣ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਡੇਟਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੇਸ-ਦਰ-ਕੇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿ ਕੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬਦਲੀ ਗਈ ਵਿਵਸਥਾ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ। ਰਾਜ ਦਾ ਵਿਵੇਕ, ਪਰ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੋਧ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ. ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ) ਐਕਟ, 1994 ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਨਿਯਮ 8ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(7) ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਨਿਯਮ, 1991, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"3. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ।—

(1)-(6) xxx xxx xxx

(7) ਜੇਕਰ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਲਾਗੂ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।"
“8-ਏ. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਰਿਣਾਮੀ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਦਾ ਹੱਕ।— ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 6, 7 ਜਾਂ 8 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ, ਉਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ 'ਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ/ਰੋਸਟਰ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਪੈਰੇ 81 ਵਿੱਚ, ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ (ix) ਅਤੇ (x) ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

“(ix) ਕੁਸ਼ਲਤਾ, ਪਛੜੇਪਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਮਾਪਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਡੇਟਾ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਦਾਅਵਾ ਕੁਝ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(x) ਅਨੁਛੇਦ 16(4), ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਦਾ ਪਿਛੜਾਪਣ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਉਹ ਧਾਰਾ

16(1) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।"

19. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ, 2012 ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 16(4-ਏ) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਣ 'ਤੇ ਪਛੜੇਪਣ 'ਤੇ ਮਾਪਦੰਡ ਅੰਕੜੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਉਲਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਦਲੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 330 ਨਾਲ ਵਿਪਰੀਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 46, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ. ਆਰਟੀਕਲ 46 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"46. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ।—ਰਾਜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਕਬੀਲੇ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਗੇ।

ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਧਾਰਾ 16(4) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਵਿੱਚ ਅਨੁਛੇਦ 46 ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਆਸਾਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 16(4) ਵਿੱਚ "ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ" ਅਨੁਛੇਦ 46 ਵਿੱਚ "ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਜੀਨਸ ਹੈ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 46 ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਧਾਰਾ 16(4-A)। ਇਹ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ,

ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪਛੜੇ ਹੋਏ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਵੇਦੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਛੂਤ-ਛਾਤ ਜਾਂ ਪਛੜੇਪਣ ਦਾ ਦਾਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਛੜੇਪਣ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੋਸਟਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਹੈ ਜੋ ਆਰਟੀਕਲ 16(4-ਏ) ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਾ 16 (4-ਏ) ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਫਿਰ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 16(4-ਏ) ਅਤੇ 16(4-ਬੀ) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਨੌਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਈ ਸੀ। ਕਬੀਲੇ, ਉਸ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜੋ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਰਥਾਤ, ਇਸ ਦੇ ਪਛੜੇਪਣ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਅੰਕੜੇ ਹੋਣ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨਲ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਵੇਦੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ "ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ" ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਲਟਾ। ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

20. ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਧਾਰਾ 16 (ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨਲ ਪੋਸਟਾਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। 4-ਏ). ਉਸਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨਲ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਹੁਦਾ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਟੈਸਟ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਾਰ ਤਰੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀ.ਪੀ. ਜੀਵਨ ਰੈਡੀ, ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਜੇ. ਦਾ ਨਿਰਣਾ, ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਸਾਮੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 16(4-ਏ) ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਪੋਸਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 330 ਨਾਲ ਧਾਰਾ 16 (4-ਏ) ਅਤੇ 16 (4-ਬੀ) ਦਾ ਅੰਤਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 330 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"330. ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ।—(1) ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ-

(a) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ;

(ਬੀ) ਅਸਾਮ ਦੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ; ਅਤੇ]

(c) ਅਸਾਮ ਦੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ।

(2) ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ, ਉਸ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਨੁਪਾਤ, ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ, ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

(3) ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਸਾਮ ਦੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਸ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਕਤ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਰਾਜ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ।—ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 332 ਵਿੱਚ, ਸਮੀਕਰਨ "ਜਨਸੰਖਿਆ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪਿਛਲੀ ਪਿਛਲੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਬਾਦੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਕੜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਪੂਰਵ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਇਸ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਦਰਭ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਅੰਕੜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਲ 2026 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਈ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਜਨਗਣਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਕੜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ 2001 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 16(4-A) ਵਿਚਕਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

21. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੱਤ-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਾਗਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਪਛੜੇਪਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (1) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਵੈਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ.

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਰੈਫਰ ਕੀਤੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate